

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag
Pb 132, 7702 Steinkjer
E-post: havik@h2as.no; p.flatberg@gmail.com

NVE
Konsesjonsavdelingen
Middelthunsgt.29
Pb.5091, Majorstua
0301 Oslo
E-post: nve@nve.no

Steinkjer 19.1.2013

Høringsuttalelse til konsesjonssøknad fra NTE Energi AS om bygging av «Ekorndalselva kraftverk» i Namsos kommune i Nord-Trøndelag

Innledning

Det vises til søknad av 3.10.2012 fra NTE om konsesjon for bygging av «Ekorndalselva kraftverk» i Namsos kommune, Nord-Trøndelag. Konsesjonssøknaden er annonsert 4.desember 2012.

Beskrivelse

NTE energiutvikling søker om utbygging av Ekorndalselva, som i dag er et uregulert vassdrag. Vassdraget har heller ikke blitt benyttet til kraftproduksjon tidligere.

Det er tenkt utnyttet fallet i Ekorndalselva fra inntaksdammen på kote +142 og ned til kraftstasjonen som er tenkt plassert på kote +10. To Francisturbiner på til sammen 1,9 MW vil kunne frembringe 6,55 GWh ny kraft. Det er planlagt å slippe 50 l/s minstevannføring hele året. I følge NTE tilsvarer dette alminnelig lavvannføring.

Inntaksdammen er tenkt som en 15 m lang og 1,5 m høy betongdam. Fra inntaksdammen vil en rørgate gå langs Ekorndalselva og skogsbilveg, før den krysser vegen og går ned mot kraftstasjonen. Kraftstasjonene er tenkt knyttet opp mot eksisterende 22 kV linje innerst i Duna ved hjelp av en ny 22 kV linje på

ca. 480 meter. Adkomst til kraftverket vil bli en ca. 100 meter lang adkomstvei fra eksisterende skogsbilveg.

Utdrag av NTE's vurdering

I følge NTE vil utbyggingen av Ekorndalselva samlet sett gi middels negative virkninger for verdier og interesser knyttet til tiltaksområdet (landbruk, reindrift, landskap, kulturminner, biologisk mangfold og friluftsliv).

Naturvernforbundets vurdering

Naturvernforbundet er av den oppfatning at vurderingene NTE har lagt til grunn i sin beskrivelse av konsekvenser, delvis er feil og tidvis mangelfulle. Dette vil bli begrunnet senere i høringsuttalelsen.

Generelt handler dette om et område som på grunn av sin topografi og beliggenhet i stor grad har beholdt et villmarkspreg, på tross av at det pr. definisjon ikke er såkalt inngrepsfritt naturområde (INON). Man kan imidlertid gå i tilnærmet uberørt natur til et av Midt-Norges aller siste, og største, inngrepsfrie naturområde i kystnært område. En oppdemming vil skyve det inngrepsfrie området noe østover. Sannsynligvis representerer Ekorndalen øst for skogsbilvegen til Vetterhus det aller siste dalføret av en viss størrelse i Namsos kommune, og vestre deler av Namdalen, som ikke har gjennomgått flatehogst, skogplanting eller grøfting av myr. Slik sett er området unikt og har en egenverdi i seg selv. Det er videre viktige forekomster av naturtypen kystgranskog og fossesprøytsone, sjeldne lavarter, noen truede og sårbare fuglearter og pattedyr, kulturminner, sørsamisk reindrift og sauehold.

NTE påpeker i sin søknad at området er forholdsvis lite benyttet som friluftsområde. Vi vet ikke hvilket grunnlag NTE baserer sin uttalelse på, men de kan umulig være kjent med at mange av Namsos kommunes innbyggere, spesielt fra Vemundvikområdet, gjennom årtier har benyttet dette området aktivt til jakt, fiske, bærplukking og friluftsliv, sommer som vinter. Utløpsosen, like nedenfor det påtenkte kraftverket, er svært mye brukt som rekreasjonsområde, spesielt i forbindelse med sjøaurefiske fra land. At mulighetene til slikt fiske åpenbart påvirkes ved endret vannstand i Ekorndalselva er ikke nevnt av NTE og AMBIO. Dette styrker vår mistanke om at beskrivelsen av konsekvenser er tatt på mangelfullt grunnlag.

NTE opplyser at nærmeste verneområde befinner seg i Almdalen. Dette er feil, da naturreservatet i Almdalen er utvidet til også å omfatte Ekorndalen ovenfor

fossen, der demningen tenkes bygd. Da dette området er særdeles flatt, vil den planlagte demningen, på tross av sin forholdsvis moderate høyde og bredde, faktisk medføre at de vestligste delene av naturreservatet vil bli neddemt. Det må vel også antas at en oppdemming og nedtapping på vinters tid vil medføre farlig is. Grunnet sin topografi er området som planlegges oppdemt et viktig kryssingspunkt, både for elg og tamrein. Farlig is vil derfor representere et ikke ubetydelig problem for viltet, men også i forhold til friluftsliv. På sommers tid vil det mest brukte vadestedet bli berørt. Da Ekorndalselva er dyp og stille er den normalt kryssbar på kun noen få steder. Slik sett vil demningen legge betydelige hindringer i vegen for friluftslivet på sommers tid.

I følge vedlagte kart er nettilknytningen lagt midt i dyregravene, som muligens er av samisk opprinnelse. Det er også stor fare for at inntegnet anleggsvei kan medføre at dyregravene raser ut. Til orientering ble de aktuelle dyregravene registrert av kulturminnemyndighetene i Nord-Trøndelag Fylkeskommune sommeren 2012. Med den betydelige samiske bruken av dette området gjennom tidene, burde det for øvrig vært foretatt en nærmere kartlegging med tanke på å avdekke hittil ukjente kulturminner.

Vi registrer at AMBIO i sin konsekvensanalyse er noe vage i forhold til bestand og konsekvenser for fossekalen og andre fuglearter. Muligens kan dette skyldes at området er lite undersøkt og at AMBIO har foretatt sine undersøkelser med ukjente personer, over en kort periode, på en bestemt årstid. Blant lokale kilder er det i alle fall ingen tvil om at Ekorndalselva generelt, og det berørte området spesielt, er av stor betydning for fossekalen, både som hekkelokalitet og i forbindelse med næringssøk. Det er jevnlig registrert hekking av fossekall i blant annet fossen like nedenfor planlagt demning. Med den lille vannføringen som blir igjen, er det stor sannsynlighet for at hekkelokaliteten blir ødelagt. Fossesprøytsonene, og følgelig vegetasjonen, vil også bli berørt.

I fjellveggen like sør for den planlagte demninger hekker både kongeørn og dvergfalk. Senest sommeren 2012 ble det konstatert vellykket hekking av kongeørn (Torgeir Nygård personlig meddelt). NTE påpeker selv i sin søknad at denne hekkingen sannsynligvis vil bli forstyrret/hindret, i alle fall i anleggsperioden. Likeledes er det både syns- og lydobservasjon av hubro i området. Sannsynligheten for at den hekker her er derfor meget stor. Hubroen er en truet og sårbar art, som akkurat nå er i ferd med å bli kartlagt av forskere fra HINT (Kroglund og Østnes m.fl.). Det er kjent at de i løpet av kommende år vil foreta en grundigere undersøkelse i det aktuelle området. All utbygging av kraftlinjer er av stor negativ betydning for hubro, da kraftlinjer

anses å være hovedårsaken til den store tilbakegangen av hubro i Norge. I år med smånagere har lokalbefolkningen også observert hekking av haukugle i Ekorndalen.

Av pattedyr med status truet og sårbar nevnes det i søknaden gaupe og oter, men det knyttes usikkerhet til bestand og evt. yngling. Igjen vises det til lokale kilder som opplyser at oteren jevnlig patruljerer Ekorndalselva, sommer som vinter. Det er derfor stor sannsynlighet for at yngling foregår i området, og at elva representerer en viktig ferdselsvei og matkilde. Jerven er ikke nevnt i søknaden, men har vel pr. dags dato større bestand enn gaupe. Enhver som ferdes i Ekorndalen på vinters tid, vil høyst sannsynlig observere jervespor, også helt ned til den planlagte regulerte delen av elva. Det er ved flere tilfeller de senere år foretatt ekstraordinært uttak av jerv, både i selve Ekorndalen og i nærområdene til Ekorndalen.

Selv om den ikke er rødlistet, nevnes det at det tidvis er registrert bever i vassdraget. I nabovassdraget (Vetterhuselva) er det fast beverbestand, og det er derfor ikke usannsynlig at det er potensiale for at beveren på sikt vil etablere seg i deler av Ekorndalselva.

Ål er i dag en rødlisteart. Fiskeundersøkelser har ikke påvist ål i Ekorndalselva, noe Naturvernforbundet synes er rart, da det er ål i alle andre nærliggende vassdrag. Det oppfattes derfor som merkelig at arten ikke forekommer i Ekorndalselva.

Fiskeriundersøkelsen beskriver heller ikke det faktum at Vetterhusbotnet med elvene Vetterhuselva, Dunaelva, Utgangselva og Ekorndalselva representerer et spesielt verdifullt område for sjøaure, fordi det ligger langt fra nærmeste oppdrettsanlegg og det smittepresset lakselus representerer for sjøaurebestanden langs norskekysten. Slike områder er i dag fåtallige, og derfor desto mer verdifulle. Vetterhusbotnet er også en sidearm av Namsenfjorden, og utløpet av Ekorndalselva blir derfor en del av en «nasjonal laksefjord». I nasjonale laksefjorder skal som kjent anadrome arter ha forrang og et spesielt vern.

Konklusjon

Naturvernforbundet går mot kraftutbygging i Ekorndalselva. Bakgrunnen for dette er blant annet:

En utbygging vil medføre inngrep i et etablert naturreservat med svært verdifulle lavarter.

Verdifulle fossesprøytoner blir berørt.

Generelt sett gir de biologiske undersøkelsene i vann og terreng utført av ukjente personer, et kort øyeblikksbilde av situasjonen og er etter Naturvernforbundets mening mangelfulle. Det er derfor behov for ytterligere undersøkelser som er grundigere og går over et lengre tidsrom.

Hubroen er ikke vurdert. Statusen for denne arten må derfor undergis grundigere undersøkelser. Det samme gjelder ål.

Utløpet av Ekorndalselva er en del av en nasjonal laksefjord, der anadrome arter skal ha forrang og spesielt vern. Dette må også sees i sammenheng med den betydningen hele Vetterhusbotnet, med tidligere nevnte elver, har som gyteområder og oppvekstområder for sjøaure som ikke er utsatt for samme lusepress som de fleste andre områder i Norge.

Viktige kulturminner i form av dyregraver vil bli berørt. Det er behov for ytterligere undersøkelser med tanke på sørsamiske kulturminner.

En utbygging vil få drastiske konsekvenser for fossekallen i området, og periodevis konsekvenser for kongeørn og dvergfalk.

Friluftslivet i området vil bli vesentlig berørt, ikke minst allmennhetens fiske etter sjøaure i utløpet av Ekorndalselva.

En utbygging vil forskyve det inngrepsfrie området noe østover.

Hilsen

Naturvernforbundet i Nord-Trøndelag

Torgeir Havik/s

Fylkesleder

NTE Energi AS,
Fylkesmannen i NT,
Direktoratet for naturforvaltning (DN),
Miljøverndepartementet
Namdalsavisa
NRK Trøndelag,
Adresseavisen
Trønder-Avisa